

Uppgifter om medborgarinitiativet

Medborgarinitiativets titel

Få bukt på Yle nu!

Datering av initiativet

23.9.2024

Initiativets form

Förslag om att lagberedning ska inledas

Innehållet i initiativet

Vi kräver att Rundradion i högre grad deltar i anpassningsåtgärderna och att bolagets lagstadgade uppgifter avgränsas så att de bättre motsvarar medborgarnas vilja och samhällets behov. Rundradion måste visa ansvar för användningen av skattemedel och i likhet med andra offentliga aktörer anpassa sig till de ekonomiska realiteterna. Det måste också säkerställas att rundradioskatten inte höjs till följd av anpassningsåtgärderna, utan att bolaget genom mer noggrant avgränsade uppgifter och stramare finansiering styrs till att fokusera enbart på sina viktigaste kärnuppgifter, det vill säga att förmedla information, producera aktualitetsprogram, stödja den nationella kulturen och tillhandahålla kommunikation i kriser.

Motivering

Rundradion Ab (Yle) är ett public service-bolag och dess verksamhet finansieras med skattemedel. Yles ställning och verksamhet skyddas genom en parlamentarisk förhandlingsmodell som förutsätter att riksdagsgrupperna är eniga i ändringar som berör Yles finansiering och uppgifter. Modellen har dock visat sig vara problematisk, eftersom den i praktiken innebär att Yle inte behöver bry sig om vad medborgarna vill. Oberoende av vem finländarna röstar in i riksdagen är det nästan omöjligt att ändra på Yles verksamhet, eftersom den parlamentariska modellen förutsätter att alla partier är eniga. Det är orättvis mot väljarna, eftersom de aldrig har fått tycka till om modellen.

Den parlamentariska förhandlingsmodellen bygger på en tradition som partierna kommit överens om utan direkt stöd från befolkningen. Det rör sig alltså inte om en lag som är förpliktande för beslutsfattarna utan om etablerad politisk praxis. Situationen är ohållbar och undergräver de grundläggande demokratiska principerna. Med tanke på Finlands demokratiska beslutsfattande är det problematiskt om en "tradition" kan väga tyngre än folkets vilja och det mandat som majoriteten i den demokratiskt valda riksdagen har fått. Medborgarnas möjligheter att påverka Yles verksamhet har därigenom minskat avsevärt, vilket väcker frågor om rättvisa och medborgarnas rätt att besluta hur skattemedlen används.

I ett nordiskt perspektiv är det endast Norges rundradiobolag som får en högre finansiering per invånare än Yle. När man beaktar den mervärdesskatt som Yle betalar uppgår bolagets finansiering till cirka 95 euro per invånare. I Danmark ligger motsvarande finansiering på 83 euro per invånare och i Sverige på 75 euro per invånare. Skillnaden är alltså avsevärd: Yles finansiering är ungefär 15 procent större än finansieringen till motsvarande rundradiobolag i Danmark, och cirka 27 procent större än i Sverige. När man jämför Finlands bruttonationalprodukt och skuldkvot med de övriga nordiska länderna blir det ännu svårare att motivera varför Yles finansiering är så stor. Finland har den högsta skuldsättningen av de nordiska jämförelseländerna och även den klart högsta skuldkvoten.

En undersökning om värderingar och attityder som Näringslivets delegation EVA publicerade hösten 2022 visar att majoriteten av finländarna är beredda att minska finansieringen till Yle som en del av anpassningsåtgärderna. Mer än hälften av finländarna (53 %) anser att finansieringen till Yle bör minskas. Yle är det populäraste sparobjektet näst efter förvaltningen och utvecklingsbiståndet. Det står klart att medborgarna anser att Yles verksamhet och finansiering i sin nuvarande form är överdimensionerad.

Det är också värt att notera att en ändring av grundlagen eller stiftandet av en undantagslag i riksdagen förutsätter en kvalificerad majoritet på endast två tredjedelar av rösterna i riksdagen, eller fem sjättedelar om ärendet behandlas i brådskanie ordning. Det är fråga om viktiga beslut som det kan vara svårt att enas kring, men även dessa beslut kan tas inom ramen för den demokratiska processen utan att det råder fullständig enighet. Beslut som gäller Yle förutsätter däremot att alla är eniga, vilket är en ohållbar och tvivelaktig utgångspunkt för demokratin. Beslutsfattandet som berör Yle är på det här sättet helt unikt och nästan omöjligt att ändra, även om majoriteten av befolkningen skulle kräva ändringar. Det är motiverat att fråga sig om det är ändamålsenligt och rimligt att det är svårare att fatta beslut om en aktör som Yle än att ändra grundlagen.

Yles alltför starka ekonomiska ställning och dess brett definierade allmännyttiga verksamhet försämrar verksamhetsvillkoren för de mångstämmiga nationella, regionala och lokala nyhetsmedierna. Med tanke på demokratin är det viktigare att det finländska medielandskapet är mångsidigt och mångstämmigt och inte alltför starkt domineras av en enda aktör. En begränsning av Yles allmännyttiga uppgifter och finansiering korrigerar den marknadsobalans som råder mellan de internationella mediejättarna, Yle och de kommersiella aktörerna. Endast på det sättet kan man trygga verksamhetsförutsättningarna också för de inhemska kommersiella medierna. Om man inte sätter upp närmare gränser för Yle utan tillåter att dess ställning stärks på bekostnad av det övriga mediefältet finns det risk för att mediernas mångfald och yttrandefrihet försämrar, vilket inte gagnar den finländska kulturen eller demokratin.

Yles nuvarande finansiering och breda uppgiftsfält står inte längre i rätt proportion till de

offentliga finansernas hållbarhet och medborgarnas förväntningar. Det är nödvändigt att närmare definiera och avgränsa Yles lagstadgade uppgifter och se till att bolaget fokuserar på sina kärnuppgifter, det vill säga att förmedla information, producera aktualitetsprogram, stödja den nationella kulturen och tillhandahålla kommunikation i kriser. Samtidigt måste Yle delta i anpassningsåtgärderna på samma sätt som alla andra offentligt finansierade aktörer.

Genom detta medborgarinitiativ kräver vi att Yle åläggs strängare ekonomiska anpassningsåtgärder och att bolagets lagstadgade uppgifter avgränsas så att de bättre motsvarar medborgarnas vilja och samhällets behov. Rundradion måste ta ansvar för användningen av skattemedel och som producent av offentliga tjänster respektera väljarnas vilja.

Ansvarspersoner

Binga Tupamäki

Lauri Laitinen

Arvi Tolvanen

Jere Tuononen

Eemeli Vuollo

Eetu Saarenpää